

Poglavje o obravnavi vrtač na območju Rakitovsko-Movraškega krasa je prvo od štirih problemsko zasnovanih poglavij v monografiji. Rezultati terenskega preučevanja 276 vrtač in obdelave podatkov z geoinformacijskimi orodji kažejo, da glede na morfometrične značilnosti prevladujejo majhne vrtače v zaraščanju, ki so praviloma skledaste oblike in obdane s suhimi zidovi. Podobno kot v sosednjih pokrajinah je tudi na tem območju v povprečju na vsak kvadratni kilometer kar 72 vrtač.

Mejna reka Dragonja je pogosto predmet tako družbeno- kot fizičnogeografskega raziskovanja. V monografiji jo avtorji obravnavajo z vidika njenih hidromorfoloških značilnosti in z vidika ekološkega stanja, ki je dobro. V srednjem toku je Dragonja skoraj popolnoma v naravnem stanju, čeprav je drevesno rastlinstvo ob regulirani strugi odstranjeno; za razliko je za okolico spodnjega toka značilno intenzivno kmetijstvo.

Tudi peto poglavje se osredotoča na hidrogeografijo: na vodne vire zaledja slovenske Istre. S terenskim delom so raziskovalci ugotavljali, kateri vodni viri so še vedno vzdrževani in se uporabljajo kljub temu, da so obravnavana območja priključena na vodovod. Na izbranih vodnih virih so bile opravljene tudi osnovne fizikalne in kemične meritve.

Zadnje poglavje se aplikativno vrača na Kraški rob, kjer je predstavljen predlog tematskih poti po omenjenem območju. Obe poti, ki sta predstavljeni v poglavju, sta bili zasnovani na podlagi idej domačinov v kombinaciji z raziskovanji študentov, ki so predlagali in opisali različne geografske zanimivosti. Ena od idej poti je bila izvedena in danes živi tudi v praksi.

Iz naslova monografije je razvidno, da gre za prvo v seriji knjig, katerih rdeča nit bo slovenska Istra v geografski perspektivi. Prva knjiga, ki se osredotoča na temeljne obče značilnosti z nekaterimi študijami izbranih primerov, bo tako v nadaljevanju nadgrajena še z večjim številom študij primerov sodobnih geografskih procesov na preučevanem območju Istre v Sloveniji. Pričujoča monografija je dostopna tako v tiskani kot tudi v elektronski obliki na spletnih straneh Univerze na Primorskem (na naslovu <https://zalozba.upr.si/geografsko-raziskovanje-slovenske-istre-1/>).

Borut Stojković

SLOVENSKE MANJŠINE V SOSEDNIJH DRŽAVAH

Jernej Zupančič: Slovenske manjšine v sosednjih državah. Zbirka Razprave FF. Ljubljana, Založba Univerze v Ljubljani, 2022, 419 strani.

Manjšine, še posebno slovenske manjšine v sosednjih državah, so ena od osrednjih tem proučevanja slovenskih političnih geografov. Ledino na področju geografskega proučevanja manjšin je oral nestor slovenske politične geografije Vladimir Klemenčič. Njegovo delo so nadaljevali in nadgradili njegovi nasledniki, v prvi vrsti Jernej

Zupančič in Milan Bufon. Rezultat je bogata bibliografija o položaju, razvoju in vlogi slovenskih manjšin v sosednjih državah, še posebno na avstrijskem Koroškem ter Tržaškem. Zanimivo pa je, da je v bogati bibliografiji relativno malo del, ki bi pregledno in primerjalno na enem mestu obravnavala vse slovenske manjšine. To vrzel želi zapolniti delo Jerneja Zupančiča *Slovenske manjšine v sosednjih državah*.

Delo sestavljajo tri obsežna poglavja, razdeljena na več podpoglavij. Besedilo dopolnjuje bogato kartografsko in statistično gradivo (v knjigi je 35 preglednic in 25 kart).

V uvodnem poglavju, razdeljenem na pet podpoglavij, avtor na kratko predstavi svoja teoretična razmišljanja. Pri tem izhaja iz predpostavke, da je proučevanje manjšin nujno treba umestiti v širši kontekst proučevanja narodov in nacionalizmov, pri tem pa izpostavlja geografsko oziroma prostorsko dimenzijo etničnih pojavov. Po mnenju avtorja je narod izrazito teritorialen pojav. V središču prvega poglavja so različni procesi etnogeneze evropskih narodov, prek katerih avtor predstavi nekatere teorije in koncepte pri proučevanju narodov in nacionalizmov. V zaključku poglavja so predstavljeni evropski nedržavni narodi oziroma ljudstva ter narodne manjšine v evropskih državah.

Prvo poglavje pomaga bralcu umestiti slovenske manjšine v širši evropski kontekst ter mu pokaže univerzalnost manjšinske problematike. Avtor dokazuje, da slovenske manjšine niso nekaj posebnega oziroma izjemnega, ampak so tipičen primer

evropskih manjšin. Hkrati izpodbija tezo o postnacionalni naravi sodobne evropske družbe ter opozarja na nezmanjšano vlogo etničnih kategorij v sodobni Evropi.

Drugo poglavje z naslovom Slovensko narodno vprašanje lahko v grobem razdelimo na tri dele, čeprav struktura podpoglavij tega ne odraža. V prvem delu je predstavljena etnogeneza slovenskega naroda, pri čemer ne gre za celosten zgodovinski pregled, ampak za krajši oris političnoteritorialnega razvoja območja, poseljenega s Slovenci. Etnična sestava prebivalstva Slovenije ter manjšine v Sloveniji so v središču drugega dela. V tretjem delu pa se avtorjeva pozornost usmeri k slovenskemu kulturnemu prostoru. Pri tem opozarja na pomembne razlike med matico ter posameznimi manjšinskimi skupnostmi ter na vpliv evropskih integracijskih procesov, globalizacije in informatizacije na položaj manjšin. V zaključku poglavja so kritično predstavljeni različni načini ugotavljanja etnične pripadnosti ter izzivi in težave, povezani z ugotavljanjem števila pripadnikov manjšinskih skupnosti. Drugo poglavje usmerja pozornost bralca k slovenskemu kulturnemu prostoru. Bralec preko etnogeneze slovenskega naroda spozna ključne dogodke, ki so pripeljali do oblikovanja slovenskih manjšin v sosednjih državah. Glede na naslov dela preseneča relativno velika pozornost, ki jo avtor namenja etnični sestavi prebivalstva in manjšinam na ozemlju Republike Slovenije. Čeprav so omenjene vsebine tesno povezane z osrednjo tematiko monografije, se zdi, da bi jih bilo bolj smiselno predstaviti v ločeni monografiji, saj odvrtačajo pozornost bralca od osrednje tematike pričujočega dela – slovenskih manjšin.

Osrednji del monografije predstavlja tretje poglavje, v katerem so v ločenih podpoglavjih predstavljene slovenske manjšine v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem. Vsaka predstavitev je sestavljena iz več podpoglavij, pri čemer se število in struktura le-teh spreminjata, kar še posebej velja za poglavje o Slovencih na Hrvaškem. Uvodni del je namenjen predstavitvi posebnosti posamezne manjšine, geografskemu orisu poselitvenega prostora ter predstavitvi zgodovinskega razvoja. V nadaljevanju si sledijo podpoglavja o demografskem razvoju (poudarek je na spreminjanju števila pripadnikov manjšinske skupnosti) ter socialnih in gospodarskih razmerah. Zadnje podpoglavje je namenjeno predstavitvi organiziranosti manjšin v posameznih državah. Pri slovenski manjšini v Avstriji in Italiji je posebno podpoglavje namenjeno predstavitvi manjšinskega šolstva.

Raznolika predstavitev posameznih manjšin, ki ni omejena na eno področje, razkriva avtorjev širok interdisciplinaren pristop k proučevanju manjšin ter njegovo kompleksno, večplastno razumevanje manjšinske problematike. Le-ta se odraža tudi v bogatem seznamu citirane literature, ki obsega skoraj 600 enot.

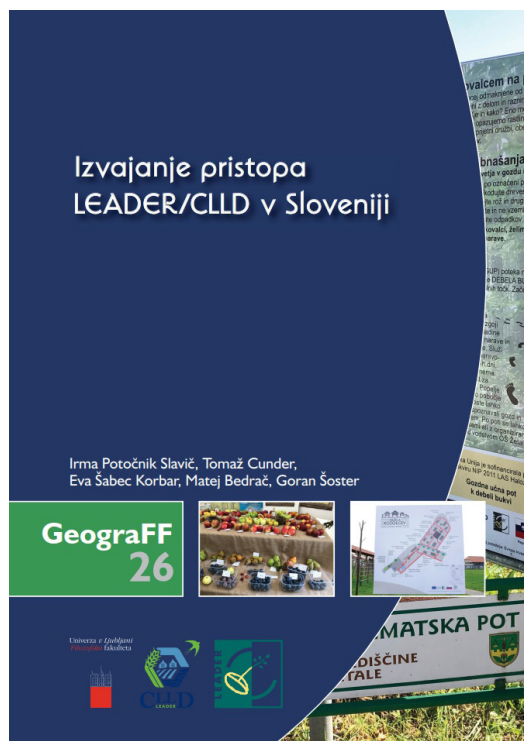
Knjiga Slovenske manjšine v sosednjih državah več kot zadovoljivo zapolnjuje v uvodu opisano vrzel na področju literature o slovenskih manjšinah. Gre za pregledno delo, v katerem so zbrani in sistematično predstavljeni rezultati širokega nabora dosedanjih raziskav slovenskih manjšin z različnih področij. Knjiga ne prinaša veliko novih spoznanj, to nenazadnje tudi ni njen namen, zato pa ponuja odličen pregled in primerjavo razvoja in položaja štirih po genezi in strukturi zelo različnih manjšinskih skupnosti.

Knjiga je namenjena vsem, ki želijo bolje spoznati zgodovino in trenutni položaj slovenskih manjšin v sosednjih državah. Še posebno toplo jo priporočam učiteljem geografije, ki bodo z njo lahko osvežili in obogatili vedenje o izbrani tematiki.

Boštjan Rogelj

IZVAJANJE PRISTOPA LEADER/CLLD V SLOVENIJI

Irma Potočnik Slavič, Tomaž Cunder, Eva Šabec Korbar, Matej Bedrač, Goran Šoster: Izvajanje pristopa LEADER/CLLD v Sloveniji. Ljubljana: Založba Univerze, 2022, 307 strani.

Monografija z naslovom Izvajanje pristopa LEADER/CLLD v Sloveniji, ki je nastala v soavtorstvu (Irma Potočnik Slavič, Tomaž Cunder, Eva Šabec Korbar, Matej Bedrač, Goran Šoster), je verjetno ena najbolj, če ne najbolj celovita in strokovno zasnovana raziskava ter analiza vseh procesov, ki so se po osamosvojitvi dogajali na področju razvoja podeželja v Sloveniji, s posebnim poudarkom na razvoju lokalnih skupnosti. V petih